

LABE A PLAVEBNÍ STUPNĚ ANEB HODNOCENÍ VLIVŮ DĚČÍNSKÉHO JEZU NA NATURU 2000

EVA VOLFOVÁ

Mgr. EVA VOLFOVÁ

Zabývá se posuzováním vlivů záměrů a koncepcí na Naturu 2000 a biologickým hodnocením.

Je soudní znalkyní v oboru ochrana přírody. Zapojila se do přípravy a vyhlášení soustavy Natura 2000 ve fázi mapování biotopů, odborných návrhů lokalit a přípravy a obhajoby stínového seznamu na biogeografických seminářích. Zpracovávala metodické materiály pro naturové hodnocení. Je členkou spolku Ametyst, České botanické společnosti, České společnosti ornitologické.

Jedna řeka, Labe. Voda z Čech protéká Ústím nad Labem, pak Děčínem a posledním pozdravem se s českým územím loučí v krásné krajině Labských pískovců. Nechává zde vykvést vzácným rostlinám, vznikají říční náplavům, lužním lesům, hostí bobra, vydru, lososa. Není jiné takové území u nás. A zároveň – řeka zde má větší sklon než níže v Německu a zastánci říční plavby tvrdí, že bez plavebního stupně, respektive dvou plavebních stupňů, to tady nejde. Už bezmála dvacet pět let jsou varianty plavebních stupňů podrobovány posouzení a je o nich rozhodováno, ale řeka plyne dál. Zatím vždy hodnota místní přírody převládá. Snad, že je projekt ekonomicky poněkud diskutabilní. Nebo proto, že níže po proudu se plavba spíše utlumuje. Zdá se, že obě věci v jedné řece nejsou slučitelné. Doléhá na nás změna klimatu, opakují se sucha. I proto by řeka mohla spíše dostat prostor k vlastní tvorbě a nebyť svazována dalšími stavbami.

A JAK TO VŠECHNO BYLO?

Roku 1895 byl schválen projekt na kana-

lizování Vltavy a Labe. Práce na splavňování byly přerušeny až 2. světovou válkou. Posledním zdymadlem na českém území zůstalo vodní dílo Střekov z roku 1936. Po válce byla zpracována řada studií, které prokázaly, že zlepšení plavebních poměrů v tomto úseku Labe nelze zabezpečit jinak než výstavbou plavebních stupňů, které měly i energetickou funkci. Od té se později během 90. let upustilo. Dokumentace EIA na dva jezy (Malé Březno, Prostřední Žleb) byla předložena Ředitelstvím vodních cest v roce 2000. Ministerstvo životního prostředí vydalo v březnu 2002 nesouhlasné stanovisko.

V roce 2004 u nás byla vyhlášena Natura 2000 a začala platit povinnost ochrany lokalit a posuzování vlivů. Navržená evropsky významná lokalita Labské údolí byla ještě během vyhlášení zmenšena tak, že začínala až těsně pod plánovaným plavebním stupněm Prostřední Žleb.

V roce 2016 byla pak vyhlášena EVL Porta Bohemica (mezi Děčínem a Litoměřicemi), která však mezi předměty ochrany neobsahuje bahňité náplavy, pro které měla být

Labe v Děčíně, úsek plánovaného vzdutí nad plavebním stupněm Děčín. Foto Eva Volfová

Drobnokvět pobřežní Corrigiola litoralis na náplavu v Děčíně. Foto Ondřej Volf

mimo jiné rozšířena. Není to neúmyslná chyba.

Navíc řeka je propojený systém, a tak může plavební stupeň ovlivnit i lokalitu ležící níže po proudu. A to dokonce významně negativně, tedy alespoň podle řady expertů. Autorizovaný hodnotitel Tomáš Kuras se stupni podíval na zoubek už v roce 2006 s tímto závěrem. Ano, dlouhou dobu se teď mluví jen o stupni jednom – o Prostředním Žlebu, naopak Malé Březno leží stranou zájmu.

Další hodnocení zpracovávaly autorizované osoby pro posuzování vlivů na Naturu Eva Chvojková a Ondřej Volf, ve spolupráci s mnoha dalšími odborníky, mezi lety 2006 a 2008. Převládal odborný názor, že stavět tak velkou stavbu do řeky není možné bez významně negativních vlivů. Dlužno říci, že v této době (a následně v letech 2010–2012) došlo k poměrně značným úpravám projektu stupně – pohyblivý jez, zmenšení výkonu vodní elektrárny, zmenšení záboru biotopů. Také byla doplněna opatření

pro ochranu přírody – migrační pásma, štěrbinový rybí přechod, tůňe, laguny, výhony, kolísání hladiny ve zdrži a další. Také probíhaly rozsáhlé biologické průzkumy zadané Ředitelství vodních cest (ŘVC), (Slavík a kol., 2005 – 2008).

Snaha investora nalézt autorizovanou osobu s jiným názorem byla korunována úspěchem až v roce 2012, kdy zpracoval Jiří Zahrádka hodnocení, v jehož závěru žádné významně negativní vlivy neuvádí. Je to založeno na naději, že různými opatřeními bude vliv na přírodu zmenšen natolik, že už jeho významnost bude jen mírně negativní. Ministerstvo ale dokumentaci s tímto naturovým hodnocením vrátilo, s dopracováním pomohla pak Lenka Šikulová, zaměřila se však především na doplnění argumentů, závěry zůstaly nezměněné. V roce 2016 pak byla dokumentace vrácena znovu.

Kdo ten napínavý příběh dočetl až sem, rozhodně nebude zklamán. Dokumentace je sice dále dopracovávána, ale ŘVC nelení a je v plném proudu schvalování Koncepce vodní dopravy. V rámci hodnocení SEA byla další autorizovaná hodnotitelka, Martina Fialová toho názoru, že část koncepce – a to zrovna Plavební stupeň Děčín (= Prostřední Žleb) – má významně negativní vliv. Utkání autorizovaných osob o významných vlivech je zatím 4:2 (významně:mírně negativní vlivy).

Dne 17. ledna 2018 vláda kromě vlastní demise podepsala také rozhodnutí o převaze veřejného zájmu vodní dopravy nad ochranou přírody. Už vloni také bylo rozhodnuto, že neexistuje jiná varianta splavnění než s Plavebním stupněm Děčín. Koncepci a záměru tak stojí v cestě už jen možnost nebo nemožnost kompenzačních opatření.

Labský kaňon pod Děčínem. Foto Eva Volfová